

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 14 grudnia 2017 r.

Poz. 8517

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR KN-I.4102.62.2017.5 WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 12 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania ulicy 27 Stycznia położonej w miejscowości Szamotuły nazwy 27 Grudnia 1918 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 i z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy 27 Stycznia położonej w miejscowości Szamotuły nadaje się nazwę **27 Grudnia 1918 r.**

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Wojewoda Wielkopolski
(-) Zbigniew Hoffmann

UZASADNIENIE

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, dalej zwana: „ustawą” obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku jednostki samorządu terytorialnego lub związku metropolitalnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1.

W związku z tym, że ustawa weszła w życie 2 września 2016 r. właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego utraciły z dniem 2 września br. kompetencje do dokonywania zmian nazw w oparciu o przepisy art. 6 ust. 1 niniejszej ustawy. Obowiązek nadania nazwy spoczywa w takim przypadku na wojewodzie.

Mając na uwadze, że wydanie zarządzenia zastępczego przez wojewodę wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (art. 6 ust. 3 ustawy) Wojewoda Wielkopolski pismem z 18 września 2017 r. znak: KN-I.4102.9.2017.21 wystąpił do Dyrektora Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu i z wnioskiem o wydanie stosownej opinii. Pismem z 3 listopada 2017 r. znak: BUWŁd-940-234(3)/17 Dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci

Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie poinformował, że nazwa ulicy 27 Stycznia w Szamotułach jest niezgodna z art. 1 ustawy. Z dołączonej do ww. pisma noty historycznej wynika, iż „*Dnia 27 Stycznia nastąpiło wkroczenie jednostek Armii Czerwonej do miejscowości Szamotuły – obecnie w. woj. Wielkopolskim. Zgodnie z propagandową praktyką władz komunistycznych wydarzenie to celebrowane było – niezgodnie z faktami historycznymi – jako „dzień wyzwolenia” oraz powód do wyrażenia wdzięczności społeczeństwa wobec Armii Czerwonej. Tymczasem wbrew nadziejom Polaków, oczekujących odbudowy wolnego kraju po likwidacji okupacji niemieckiej, Armia Czerwona w latach 1944-1945 r. stała się narzędziem ponownej aneksji niemal połowy terytorium RP do ZSRS, zniewolenia całej reszty kraju oraz odbudowy w nim systemu komunistycznego w pełni zależnego od władz w Moskwie. Zajęcie ziem polskich przez Armię Czerwoną zapoczątkowało zarazem nowy okres martyrologii narodu polskiego*”.

Nazwa ulicy 27 Stycznia nie została przez gminę zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej. Działający przy Wojewodzie Wielkopolskim Zespół do spraw wykonania ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (zwany dalej: „Zespołem”), przedłożył organowi nadzoru nowe propozycje nazwy ulicy. Wojewoda Wielkopolski biorąc pod uwagę propozycje przedstawione przez Zespół postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę 27 grudnia 1918 r.

Data 27 grudnia 1918 r. upamiętnia rozpoczęcie powstania wielkopolskiego. Powstanie wielkopolskie stanowiło zbrojne wystąpienie polskich mieszkańców Prowincji Poznańskiej przeciwko Rzeszy Niemieckiej, toczące się na przełomie lat 1918–1919. Polacy domagali się powrotu ziem zaboru pruskiego do Polski, która w tym czasie umacniała swą niepodległość.

Powstanie wielkopolskie wybuchło 27 grudnia 1918 r. w Poznaniu, w czasie wizyty powracającego do Polski Ignacego Jana Paderewskiego, który w drodze do Warszawy przybył 26 grudnia do Poznania, entuzjastycznie witany przez rodaków. Walki wybuchły niespodziewanie. W czasie burzliwych demonstracji ludności polskiej na cześć przebywającego w Poznaniu Ignacego Paderewskiego zorganizowano kontrdemonstrację niemiecką - zrywano polskie i koalicyjne flagi, napadano na polskie instytucje – doszło do zamieszek, w wyniku których wywiązała się walka, podjęta następnie przez oddziały kierowane przez Polską Organizację Wojskową Zaboru Pruskiego. Podczas starć dwóch tłumów padły strzały. Walka rozszerzyła się błyskawicznie na całe miasto, które po kilku godzinach zostało prawie w całości opanowane przez Straż Ludową i POW. Za przykładem Poznania poszły inne miasta Wielkopolski, w błyskawicznym tempie tworząc oddziały zbrojne. Powstańcom pospieszył z pomocą batalion Wielkopolan utworzony w Królestwie. Niemcy przewidując wybuch powstania przygotowali się wcześniej do obrony i stawili opór szczególnie tam, gdzie ludność niemiecka stanowiła większość. Walki rozprzestrzeniły się na całą Wielkopolskę, gdzie przybrały jeszcze bardziej spontaniczny charakter. W małych miastach rolę organizatora powstania przyjęły na siebie Rady Żołnierskie opanowane przez Polaków. Lokalni dowódcy, działając bez głównego planu, ale zgodnie z logiką, opanowali węzły komunikacyjne i obiekty o charakterze strategicznym. Już w pierwszych dwóch tygodniach powstańcy osiągnęli znaczny sukcesy. Na północy doszli do linii Noteci opanowując Inowrocław, Chodzież i Nakło na zachodzie doszli do Wielunia i Zbąszynia, na południu do Rawicza i Ostrowa Wielkopolskiego. Naczelna Rada Ludowa, początkowo przeciwna działaniom zbrojnym i pokładająca nadzieje w konferencji pokojowej z czasem stanęła na czele powstania obejmując władze na wyzwolonym obszarze 8 stycznia 1919 r. Ponadto wprowadziła polską administrację we wszystkich urzędach, szkołach sądach i innych instytucjach na terenie Poznańskiego. Przystąpiła też do tworzenia silnego wojska i powołała Główne Dowództwo Wojsk Wielkopolskich, na którego czele stanął, przysłany z Warszawy, gen. Józef Dowbor-Muśnicki. Szefem sztabu mianowano płk. Władysława Andersa. Wraz z nim przybyło do Wielkopolski wielu oficerów byłego I Korpusu oraz innych, delegowanych przez rząd w Warszawie. W końcu stycznia 1919 r. Niemcy rozpoczęli ofensywę od Pomorza. Walki objęły z czasem całą linię frontu i były wyjątkowo ciężkie i krwawe, zwłaszcza pod Babimostem, Kcynią, Kargową i Rawiczem na południu. Trwały one do 16 lutego 1919 r., czyli do podpisania rozejmu w Trewirze zawartego pod naciskiem Francji. W Powstaniu Wielkopolskim na szczególną uwagę zasługuje doskonała organizacja, dzięki której Poznaniacy w krótkim czasie wystawili sprawną 60 tys. armię. Na jej czele stał początkowo mjr Stanisław Taczak, a od stycznia 1919 r. gen. Józef Dowbor-Muśnicki. Od 1 sierpnia 1919 r. armia wielkopolska weszła w skład odrodzonego Wojska Polskiego.

Wydarzenia zapoczątkowane 27 grudnia 1918 r. zasługują na wyeksponowanie poprzez nadanie ulicy nazwy 27 grudnia 1918 r. Podkreślenia wymaga, że nazwa ulicy (27 grudnia 1918 r.) nie narusza dyspozycji art. 1 ustawy.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE Niniejsze zarządzenie zastępcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.